

Hilding Mickelsson (1919–2002)

Nationens hedersledamot

Torkel Jansson och Grete Solberg

En av Nationens allra trognaste hedersledamöter tiderna igenom gick ur tiden den 11 januari 2002. Då somnade mästerfotografen och den framstående kännaren av den hälsingska allmogekulturen Hilding Mickelsson in efter en tids sjukdom, nära 83 år gammal. Han fattas oss.

”Om pappa upptäckte att det fanns något spännande i skogen att fotografera, kunde han ta med sig en apelsin, vara borta en hel natt och komma hem – med apelsinen kvar i fickan.” Så beskrev en gång sönerna, Olle och Erik Hildingson, sin far, och som gamla vänner till Hilding vet vi att hans patos för det han kände för och trodde på inte kan uttryckas bättre. Redan i unga år fängslades han, bondpojken från Rengsjö som blev sin hemsocken trogen hela livet igenom, av både den hälsingska naturen, de milsvida skogarna, och det virke dessa tiderna igenom försett glada snickare med. När han under så många årtionden föreläste om och förevisade de vackraste bilder av vårt kulturarv, började han gärna med hur träd av alla slag växer ute i vår natur för att sedan av människo-hand förvandlas till den kultur vi under olika epoker velat skapa av dem. Hans

pedagogiska talang var lika naturgiven som stor.

I den forna filosofiska fakultetens vid Uppsala universitet sigill finns ett hjärta inskrivet i en kvadrat, symboliserande känslan och precisionen i förening. Inget passar bättre in på Hilding som humanist. Hans naturlyriska fotokonst – som han allra helst utvecklade tillsammans med gamle vännen Albert Viksten på Ängratörn – i förening med hans exakthet i dokumentationen av livet, arbetet och byggnadskonsten i hembygden äger knappast sitt motstycke i vårt land. Han förevisade i bild vad hans och allas vår vän Folke Hedblom, som porträtteras på annat ställe i denna skrift, räddade åt eftervärlden genom inspelningar av folkmål.

I sitt mycket personliga griftetal knöt Hildings gamle vän, vår landsman och nu hedersledamot prosten Börje Björklund i Järvsö an till inledningsorden i Hälsingesången, som framfördes som solostycke vid jordfästningsaktens början: Såg du det landet? Nej, vi såg nog faktiskt inte vårt av Arthur Engberg besjungna, så vackra land, förr än Hilding Mickelsson hade fotograferat det åt oss. Första gången presenterades de leende sjöarna, forsarnas språng, drömmarsalarna, lurarna,

granarna, tallarna, bergen, de starka och seniga händerna, bäckarnas sorl och brus samt sommarnätternas ljus i boken *I Hälsingland*, 1954, och sedan dess i en lång rad natur- och kulturhistoriska praktverk.

När denna bok var nytkommen, tjänade den som en ypperlig ersättning för de skolresor som då inte var så vanligt förekommande; småskollärarinnan i Ramsjö bad förstaklassingen om att låna den med hemifrån till en lektion, så att alla skulle få vara med på turen från Lingbo till Mellansjö – samma sträcka som Nils Holgersson färdades genom våra trakter.

”Och jag som aldrig tänkt en akademisk tanke i hela mitt liv!” – hans egna ord, när han 1991 fick veta, att han utsetts till filosofie hedersdoktor vid Uppsala universitet. Tänker man på det livets universitet han ständigt tog lärdom av, är det lite’ svårt att hålla med honom, för han hade sett, tänkt, reflekterat och analyserat mer än de flesta av oss. Och både hjärtat och kvadraten fick sin belöning på paret Mickelssons guldbryllöpsdag, när Hilding och hans fru Adèle i sina vackra Rengsjödräkter fanns på plats i aulan – ett liknande sammanfall av högtidstunder har, vad man vet, aldrig tidigare inträffat i Uppsala –, och när vi som skriver detta hade glädjen att vara deras värdfolk vid promotionen. Buketten från deras barn med de femtio röda rosorna var så stor, att den inte fick plats på middagsbordet på Slottet.

Var i landet Hilding Mickelsson än befann sig, delade han lika frikostigt som ödmjukt med sig av sitt stora kunnande – i Folkets hus, nykterhetsloger, studiecirklar, hembygdsföreningar och vid Nationen i Uppsala. Han, som inte ens fick chansen att gå en folkhögskolekurs trots att han så gärna ville det, bidrog aktivt till att fylla vårt 350-årsjubileum 1996 med ett

rikt kulturellt innehåll; många av hans vackraste bilder lyser upp den bok som då gavs ut, och hans fotokonst kan beundras i Hälsingerummet på G-H – tavlor han med varm hand överräckte till oss och berättade om vid höstbalen 1999. Han kom ofta och gärna till våra fester, som han uppskattade mycket – den sista gång han besökte oss var vid inspektorsskiftet hösten 2001.

Lappugglan – lika vis som sin fotograf – flaxade mot all världens läsare, när hon publicerades i *Life*, svenskamerikanerna fick, när han drog över Atlanten, höra föreläsningarna om den norrländska bondekulturen – de som glömt svenskan kan läsa om den i *Porches of Pride* –, och husen i Rengsjö hembygdsby blev filatelistiska samlarobjekt, när de blev frimärksmotiv (hur mången är det förunnat att få frankera sina egna brev med sina egna frimärken?). Då hade han och Adèle redan i sin hemsocken fått visa upp vårt kulturarv i form av samma byggningar för kungen och drottningen under deras eriksgata i Hälsingland.

Han hade samma respekt för gammal som för ung, han kände ingen skillnad mellan ”hög” och ”låg”, varje individ hade som sådan sitt berättigande i hans älskade natur – i hans värld var allt och alla ett helt. Så känner och vet vi, som kände honom väl, att han såg det. Att barn och vuxna, natur och kultur i den bästa av världar alltid ingår i den skönaste förening illustreras av inte minst den lika varma som vackra boken *Kirre och kattugglan*, utkommen i ett par upplagor, som även tyska barn och deras föräldrar kan glädjas åt i en fin översättning.

När Hilding Mickelsson i sin promotionsföreläsning skulle förklara vad en bro på ett träslott hemma är, fick Uppsalaakademikerna lära sig att en sådan

Hilding Mickelsson, som vi minns honom. Här fångad av sonen Olle i Sunnanåker midsommardagen 2001.

egentligen är en öppen, välkomnande famn – det visas också på omslaget till en av hans böcker, *Förstukvistar i Hälsingland*. Den öppnaste av alla brokvistar var den på vilken Hilding och hans 1999 bortgångna hustru stod och tog emot alla och envar i Sunnanåker – en enastående kulturskapelse –, om inte dessa så oegennyttiga livskamrater var på väg för att besöka någon som eljest inte kunde nå dem. Nu är det tomt på den farstukvisten, som så många G-H:are klivit in över. Nu kan vi hedra deras minne genom att engagera oss i Hilding Mickelsson Sällskapet, som instiftades 21 februari 2003, på hans födelse- och namnsdag.

Vi är mycket glada åt att vi under G-H:s fana vid vår sida hade både Tove Bengtsson och Javiera Tinoco, Conny Odengrund och Johan Vestin, när den så käre vännen följdes till den sista vilan av hundratals människor från när och fjärran i vårt avlånga land. Vi tänker slutligen på den mycket välvalda dikt av Albert Viksten, som

stämde oss alla till eftertanke om alltings sammanhang, när Hildings frånfalle meddelades – rader som minner oss om att vår hädangång också är en förutsättning för livets fortgång, att det till synes torra, döda sädeskornet, som i vännen Folkes översättning av "Gaudeamus", måste ned i mulden igen för att kunna ge nytt liv:

*Jag håller jorden i min varma hand.
Jag vet, att mellan oss är starka band,
att liv och död i jorden äro fångna,
att framtid slumrar uti det förgångna.
En dag min hand skall multna bort och dö,
men efter år av stormar, köld och snö
en blomma växer upp vid gravens rand
med sina rötter sänkta – i min hand.*

Så minns vi Hilding Mickelsson.

Torkel Jansson och Grete Solberg, tillsammans med Karin och Nils, som alltid ville att vi skulle stanna till i Rengsjö på resorna till och från Ramsjö